

DAVACI : Samsun Barosu Başkanlığı
UETS: 35091-51906-50334

DAVALILAR : 1- İçişleri Bakanlığı / ANKARA
UETS: 35756-86578-59710

VEKİL : 1. Huk. Müd. Yrd. V. Hikmet Aydın / Aynı yerde

2- Emniyet Genel Müdürlüğü / ANKARA
UETS: 35402-82045-91599

VEKİL : Av. Nurten Hancı / Aynı yerde

DAVANIN KONUSU : İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü'nün 27/04/2021 tarih ve 2021/19 sayılı, "**Ses ve görüntü kaydı alınması**" konulu Genelgesi'nin iptali istenilmektedir.

DAVACININ İDDİALARI : Davacı tarafından, kişisel verileri ve özel hayatın gizliliğini ihlal edecek ses ve görüntü alınmasının engellenmesi için kolluk personeline talimat verilmesinin yetki alanı olmadığı, kişilerin rızası olup olmadığı anlaşılmadan, ikayete ve/veya tazminat hukuku usullerine başvuru kategorisindeki bir olguya dönük fiillerin niteliğini ve hukuksallığını anlamadan, özel kişilerin ikayeti olup olmadığına bakmadan idari kolluğun kendiliğinden engellemesini istemenin, özel hukuka ya da ikayete tabi bir alanın re'sen kolluk tedbiriyle düzenlenmesi anlamına geleceği ve hukuka aykırı olacağı, Anayasa'nın 36. maddesi uyarınca, herkesin meşru vasıtalarla hak arama hürriyetine sahip olduğu, kişilerin hak arama hürriyetlerinin bir parçası olarak, işlenen suçun ispat amaçlarının kişisel veriler hukukunun istisnası olmasının ötesinde, hukuken korunması gereken üstün bir değer olduğu, Ceza Muhakemesi alanındaki ilkenin Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 217. maddesinde düzenlendiği üzere delil serbestisi olduğu, dava konusu işlemin ise, doğrudan mahkemenin takdir ve kanaat alanına yönelerek "ilgililerin" delil toplama hakkının özünü ortadan kaldırdığı, bu durumun hem yetki gaspı, hem usule aykırı olduğu, hem de yöneldiği alan itibarıyla konu ve amaç sakatlığına tekabül ettiği, öte yandan Türk Ceza Kanunu'nun 134. maddesinin gerekçesinde özel hayatın "başka suretle başkaları tarafından görülmesi mümkün olmayan bir özel yaşam olayı..." olarak ifade edildiği, buna göre herkes tarafından bilinebilecek durumdaki olayların ve olaylar esnasında yapılan konuların ses kaydının alınmasının özel hayatın ihlali suçunu oluşturmadığı gibi bir suç durumunda başka surette delil elde etme imkanı yok iken veya kaybolma olasılığı bulunan kanıtların kaybolmalarının engellenmesi amacıyla ses kaydı alınması durumunda da suçun oluşmayacağına Yargıtay kararları ile sabit olduğu, keza Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 21/05/2013 tarih ve E:2012/5-1270, K:2013/248 sayılı kararında da "iddialarını ispat etmek amacıyla ses ve

T.C.
DANIŞTAY
ONUNCU DAİRE

Esas No : 2021/3087

Karar No : 2023/9199

görüntü kaydetme, ki isel veri kaydetme, özel hayata ili kin ses ve görüntüleri dinleme, izleme ya da kaydetme, ki isel verileri kaydetme, ele geçirme" eylemlerinin hukuka uygunluk sebebi olarak sayıldı ı, dava konusu Genelgenin özellikle kolluk eylemlerinin kendisine dönük delillendirme hakkını tümüyle ortadan kaldırmaya yöneldi inin anla ıldı ı, bu yönüyle Genelge'nin Ceza Adalet Sisteminin yok sayılması niteli inde oldu u, di er taraftan, ki isel verilerin korunmasının devletın pozitif yükümlülü ü oldu u, ancak bu yükümlülü ün dava konusu düzenleme ile kapsamının daraltıldı ı, suçun olu abilmesi için ki isel verileri kaydetme fiilinin hukuka aykırı olmasının gerekti i, kaydetme fiilini hukuka uygun hale getiren bir sebebin bulunması durumunda ise fiilin hukuka aykırı olmayaca ı ve suç te kil etmeyece i, Anayasa'nın 20. maddesi, 3. fıkrası, 3. cümlesinde de, ki isel verilerin ancak kanunda öngörülen hallerde veya ki inin açık rızasıyla i lenebilece inin belirtildi i, bu sebeple ki isel verilerin toplanmasına, elde edilmesine ve bunların kaydedilmesine Kanun'un izin verdi i hallerde bu suçun olu mayaca ı, 6698 sayılı Ki isel Verilerin Korunması Kanunu'nun 5. maddesinde, ki inin açık rızası olmadan ki isel verilerin i lenemeyece i kuralının getirildi i, ancak açık rıza gerektirmeden ki isel verilerin i lenebilece i durumların tek tek sayıldı ı, dava konusu edilen Genelgenin ise, Kanun'un hedefledi i korumanın do rudan önüne geçme amacını ta ıldı ı, aleni biçimde gerçekte en vakaları izlemek ve tespit edilen hak ihlalinı kaydetmenin 6698 sayılı Kanun ve Türk Ceza Kanunu'nda yasal olarak tanımlandı ı, dava konusu Genelgenin konu etti i özel hayatın gizlili ini ihlal ya da 6698 sayılı Kanunla tanımlı ihlallerin halihazırda Anayasa, Türk Ceza Kanunu ve 6698 sayılı Kanun ile yaptırımlara tabi tutuldu u, yasaların mecburen uygulanaca ı alanda idarenin düzenleyici i lem tesis etmesinin açıkça yetki a ımı oldu u, davaya konu Genelgenin avukatın delil toplama yetkisine de yöneldi i, bu sebeple Avukatlık Kanunu'nun lafzı ve amacına da aykırı oldu u, temel hak ve özgürlüklere müdahale bakımından son derece önemli yetkilerle donatılmı olan kolluk görevlilerinin effaf, hesap verebilir, hesap sorulabilir, denetlenebilir olmalarının evleviyetle art oldu u, effalı ın ise Genelgede bahsedilen özel hayatın gizlili i ilkesi ile çeli ti i, kamu adına faaliyette bulunan kolluk görevlisinin her türlü eylem ve i leminin effaf olmasının hukuk devletinin bir gere i oldu u, dava konusu Genelgenin basın ve haberle me hak ve hürriyetini gözetmedi i ve buna ili kin istisna, tarif ya da düzenleme ihtiva etmedi i, yine dava konusu i lemin muhtevası gere i düzenleyici i lem olmasına ra men form olarak düzenleyici i lemin gerekliliklerini sa lamadı ı, uygulaması, sınırları, tanımlar gibi kategori ve ölçütlerden yoksun oldu u, öngörülebilirlik ve belirlilik ilkelerinden de uzak oldu u, yine temel hak ve özgürlükler alanında yasama organının keyfili e izin vermeyen, öngörülebilir düzenleme yapma zorunlulu u oldu u, idareye keyfi uygulamalara meydan verebilecek çok geni bir takdir yetkisi tanınmasının Anayasa'ya aykırı olabilece i, aksi durumun temel hak ve özgürlüklerin ancak kanun ile sınırlandırılabilce ine ili kin Anayasa'nın 13. maddesine aykırı olaca ı belirtilerek dava konusu düzenlemede hukuka uyarlık bulunmadı ı, bu sebeple iptali gerekti i ileri sürülmektedir.

DAVALILARIN SAVUNMASI : Davalı idareler İçişleri Bakanlığı ve Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından; usule ihlalinin olarak, davacı Baro'nun davaya konu düzenlemenin iptaline yönelik olarak dava açma ehliyetinin olmadığı, ayrıca Genelgelerin icra edilmediği, iç düzenlemeleri olduğu, bu sebeple bunlara karşı idari yargıda iptal davası açılmayacağı, kolluk görevlilerinin görevini yapmasını engelleyenleri eylemin ve durumun niteliğine göre olay yerinden uzaklaştırma yetkisinin, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 168. maddesi ve 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu'nun 13. maddesi ile tanındığı, dolayısıyla davaya konu Genelgenin farklı bir düzenleme içermediği, talimat niteliğinde olduğu; esasa ihlalinin olarak; davaya konu Genelge ile polise bir yetki verilmediği, daha önce Kanun ile verilen yetkinin kapsamının genişletilmediği veya kaldırılmadığı, Genelgenin, polisin Kanun'dan kaynaklanan yetkilerinin hiyerarşik emri tarafından açıklanması niteliğinde olduğu, ayrıca davaya konu Genelge ile haberleşme ve basın hakkının ihlal edildiği iddialarının asılsız olduğu, Genelge ile basın ve haberleşme özgürlüğünü kısıtlayacak hiçbir hususun düzenlenmediği, öte yandan, kişilerin rızası olmadan ses ve görüntü kaydı alınmasının kişisel verilerin ihlali niteliğinde olduğu ve kişisel verilerin korunmasının Anayasa'nın "Özel Hayatın Gizliliği" başlıklı 20. maddesi ile güvence altına alındığı, her ne kadar dava dilekçesinde, Genelgenin polis eyleminin görüntü kaydının alınmasını engellemek amacıyla çıkarıldığı iddialarında yorumlanmış ise de, aslında Genelge ile olaylar esnasında ses ve görüntü kaydı alınan polis ve vatandaşların kişisel verilerinin korunmasının sağlandığı, konuya ilişkin olarak banko, gişesi ve masa gibi vatandaşlara hizmet sunulan alanlarda yaşanan kişisel veri güvenliği ihlallerine ilişkin olarak Kişisel Verileri Koruma Kurumuna intikal eden ihbarlar kapsamında yapılan değerlendirme sonucunda Kişisel Verileri Koruma Kurulu'nun 21/12/2017 tarih ve 2017/62 sayılı kararında, "banko/gişesi/ masa gibi bölümlerde yetkisi olmayan kişilerin yer almasını önleyecek ve aynı anda birbirlerine yakın konumda hizmet alanların birbirlerine ait kişisel verileri duymasını, görmesini, öğrenmesini veya ele geçirmesini engelleyecek nitelikte gerekli teknik ve idari tedbirlerin alınmasına" karar verildiği, polisin müdahale ettiği olaylarda olayın tarafı olmayan şahıslar tarafından alınan ses ve görüntü kaydının, yetkili makamlara suç ihbarı amacıyla kullanılabilmesi, polisi hedef haline getirebileceğinin açık olduğu, modern dünyada sosyal medya aracılığıyla bilgi paylaşımının artması yanında elde edilen verilerin deşifre edilerek veya yönlendirilerek suç örgütlerine kolaylıkla servis edilebileceğinin görüldüğü, bu nedenle görevi gereği olaya müdahale eden bir polisin, müdahalesi orantılı olsa dahi yalnızca silah kullanırken bile görüntü altına alınmasının toplumsal infial yaratabilecek şekilde kitlelere ulaştırılabildiği, yine kişisel verilerin ihlali suçuna sebep olabilecek nitelikte alınan ses ve görüntü kayıtlarının zaten hükme esas alınmayacağı, bir kısım basın ve yayın organları ile birlikte kişilerin sosyal medya kurumları aracılığıyla da, olayların tümünü yansıtmayacak şekilde, yalnızca polisin zor kullandığı kayıt altına alınarak toplumda polis aleyhine algı oluşturulmaya çalışıldığı, davaya konu Genelgenin birçok yönüyle değerlendirilmesinin gerektiği, basın ve yayın organlarının gerçeğe aykırı ve kanunlarda

belirtilen sınırların ihlali niteli inde yayın yapmaları halinde sorumluluklarının söz konusu olacağı, ancak üçüncü kişilerin, tüm bu sınırlardan ve sorumluluklardan muaf ekinde, olayların yalnızca görmek istedikleri boyutunu kayıt altına alarak sosyal medyaya servis etmeleri halinde toplumsal güven ve düzeni sağlamak için kamuoyuna açık bir yerde bir olaya müdahale eden, bu çerçevede 5271 ve 2559 sayılı Kanunlardan kaynaklanan yetkisini kullanan polisi engellemek, cep telefonu ile çekim yaparken polise müdahale etmek, çok yakın bir yerden çekim yapmak suretiyle polisin görevini yapmasını engellemek amacıyla yapılan çekimler ile ortada toplumsal bir olay veya suça konu olabilecek fiil olmaksızın ses ve görüntü kaydının alınması eylemlerinin yasal zeminde bulunup bulunmadığını kabul edilemeyeceği belirtilerek davaya konu düzenlemede hukuka aykırılık bulunmadığı, bu nedenle davanın reddi gerektiği savunulmaktadır.

DANI TAY TETKİK HAK MI : Çağdaş Bayat
DÜ ÜNCES : Dava konusu Genelgenin iptali gerektiği
düzenlenmiştir.

DANI TAY SAVCISI : Özlem Ula
DÜ ÜNCES : Dava; İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel
Müdürlüğü'nün 27/04/2021 tarih ve 2021/19 sayılı, "Ses ve görüntü kaydı alınması" konulu Genelgesi'nin iptali istemiyle açılmıştır.

27/04/2021 tarih ve 2021/19 sayılı Genelge içeriğinde; gelişen teknoloji ile birlikte kişilerin ses ve görüntülerinin kayda alınmasının ve paylaşımının artması, izinsiz olarak kişilerin ses ve görüntülerinin kayda alınmasının ve yayımlanmasının en temel kişilik haklarından olan özel hayatın gizliliğinin ihlali ve kişisel verilerin hukuka aykırı olarak edinilmesi ve paylaşılması anlamına geleceği, bu tarz durumlar ile genel kolluk personelinin de sıklıkla karşılaşması, bazen görevin yapılmasını engelleyecek boyuta ulaşan ihlallerin personelin ve vatandaşların kişilik haklarına veya güvenliklerine zarar verdiğinde çeşitli dijital platformlarda yayımlandığı, yayımlanan bu görüntülerin ise olayı tüm yönleriyle yansıtmayabildiği, bu durumun personeli etkilediği kadar Emniyet tekilatı açısından da kamuoyunda yanlış değerlendirmelere sebebiyet verdiği, Anayasanın "A. Özel hayatın gizliliği" başlıklı 20. maddesi, 3. fıkrasında kişisel verilerin korunması ile ilgili olarak, "*Herkes, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahiptir... Kişisel veriler, ancak kanunda öngörülen hallerde veya kişinin açık rızasıyla edinilebilir. Kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usuller kanunla düzenlenir.*" hükmünün yer aldığı, ayrıca gerek 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Hakkında Kanun, gerekse de 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda kişilerin özel hayatının gizliliği ile bu gizliliğin görüntü veya seslerin kayda alınması suretiyle ihlal edilmesinin cezai yaptırıma bağlanması, yine 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu'nun 13. maddesi, 1. fıkrası, (E) bendinde "*...Polisin kanunlara uygun olarak aldığı tedbirlere karşı gelenleri, direnenleri ve görev yapmasını engelleyenleri, ...*

T.C.
DANIŞTAY
ONUNCU DAİRE

Esas No : 2021/3087

Karar No : 2023/9199

eylemin veya durumun niteli ine göre; koruma altına alır, uzakla tırır ya da yakalar ve gerekli kanuni i lemleri yapar..." hükmüne yer verildi i, bu nedenle personelin görevini ifa ederken bu tür ses ve görüntü alınmasına tevessül edecek davranı lara fırsat vermemeleri, eylemin veya durumun niteli ine göre kayıt yapan ki ileri engellemeleri, kanuni artları olu tu unda da adli i lem yapmaları gerekti i hususlarına ili kin yönerge yer aldı ı görölmektedir.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "Yasama yetkisi" ba lıklı 7. maddesinde, "Yasama yetkisi Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisindedir. Bu yetki devredilemez." hükmüne; "Temel hak ve hürriyetlerin niteli i" ba lıklı 12. maddesinde, "Herkes, ki ili ine ba lı, dokunulmaz, devredilmez, vazgeçilmez temel hak ve hürriyetlere sahiptir.

Temel hak ve hürriyetler, ki inin topluma, ailesine ve di er ki ilere kar ı ödev ve sorumluluklarını da ihtiva eder." hükmüne yer verilmi tir.

Anayasa'nın, "Temel hak ve hürriyetlerin sınırlandırılması" ba lıklı 13. maddesinde (De i ik: 3/10/2001-4709/2 md.) ise, "Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere ba lı olarak ve ancak kanunla sınırlandırılabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz." hükmü; "Haberle me hürriyeti" ba lıklı 22. maddesinde, "Herkes, haberle me hürriyetine sahiptir. Haberle menin gizlili i esastır.

Millî güvenlik, kamu düzeni, suç i lenmesinin önlenmesi, genel sa lık ve genel ahlâkın korunması veya ba kalarının hak ve özgürlüklerinin korunması sebeplerinden biri veya birkaçına ba lı olarak usulüne göre verilmi hâkim kararı olmadıkça; yine bu sebeplere ba lı olarak gecikmesinde sakınca bulunan hallerde de kanunla yetkili kılınmı merciin yazılı emri bulunmadıkça; haberle me engellenemez ve gizlili ine dokunulamaz. Yetkili merciin kararı yirmidört saat içinde görevli hâkimin onayına sunulur. Hâkim, kararını kırksekiz saat içinde açıklar; aksi halde, karar kendili inden kalkar.

stisnaların uygulanaca ı kamu kurum ve kurulu ları kanunda belirtilir." hükmü yer almaktadır.

Avrupa nsan Hakları Sözleşmesi'nin "Özel ve aile hayatına saygı hakkı" ba lıklı 8. maddesinde, "Herkes özel ve aile hayatına, konutuna ve yazı masına saygı gösterilmesi hakkına sahiptir.

Bu hakkın kullanılmasına bir kamu makamının müdahalesi, ancak müdahalenin yasayla öngörölmü ve demokratik bir toplumda ulusal güvenlik, kamu güvenli i, ülkenin ekonomik refahı, düzenin korunması, suç i lenmesinin önlenmesi, sa lı ın veya ahlâkın veya ba kalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için gerekli bir tedbir olması durumunda söz konusu olabilir." hükmü; "fade özgürlü ü" ba lıklı 10. maddesinde, "Herkes ifade özgürlü ü hakkına sahiptir. Bu hak, kamu makamlarının müdahalesi olmaksızın ve ülke sınırları gözetilmeksizin, kanaat özgürlü ünü ve haber ve görü alma ve de verme

T.C.
DANIŞTAY
ONUNCU DAİRE

Esas No : 2021/3087

Karar No : 2023/9199

özgürlüğü de kapsar. Bu madde, Devletlerin radyo, televizyon ve sinema işletmelerini bir izin rejimine tabi tutmalarına engel değildir.

Görev ve sorumluluklar da yükleyen bu özgürlüklerin kullanılması, yasayla öngörülen ve demokratik bir toplumda ulusal güvenliğin, toprak bütünlüğünün veya kamu güvenliğinin korunması, kamu düzeninin sağlanması ve suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığı veya ahlakın, haklarının ihlali ve haklarının korunması, gizli bilgilerin yayılmasının önlenmesi veya yargı erkinin yetki ve tarafsızlığının güvence altına alınması için gerekli olan bazı formaliteler, koşullar, sınırlamalar veya yaptırımlara tabi tutulabilir." hükmü yer almaktadır.

Haber, düşünce ve kanıları serbestçe örnebilme, toplayabilme, açıklayabilme, yayabilme hakları haberleşme özgürlüğünün temel unsurlarından olup, haberleşme özgürlüğünün; görsel ve yazılı medya araçları yoluyla fikir, düşünce ve haberlerin yayılmasını güvence altına alan ve daha özel bir ifade biçimi olan basın özgürlüğü de kapsadığı açıktır. Diğer yandan, haberleşme özgürlüğü, düşünce ve düşüncenin oluşmasına yardımcı olduğu için ayrıca düşünceyi yayma özgürlüğünün de bir parçası olarak kabul edilmektedir (Başbakan, Veysel (Çeviren), "Alman Federal Anayasa Mahkemesi Kararı", Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Yıl 2003, Cilt 7, Sayı 2, s.5, Dipnot 230).

Anayasa'nın 22. maddesi incelendiğinde; herkesin haberleşme hürriyetine sahip olduğu, haberleşmenin gizliliğinin ise esas olduğu, bu hakkın, madde metninde belirtilen sınırlama sebeplerine bağlı olarak usulüne göre verilmiş hâkim kararıyla veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde kanunla yetkili kılınmış mercinin yazılı emri uyarınca sınırlandırılabilmesi görülmektedir. Bu kapsamda, söz konusu hakkın belirli hallerde sınırlandırılabilmesi, dolayısıyla mutlak bir nitelik taşımadığı açık ise de; Devletin, bu sınırlandırma sebepleri haricinde söz konusu hakkın kullanılmasını sağlamak yükümlülüğünün bulunduğu kabulü gerekmektedir.

Ayrıca, Anayasamızın 13. maddesinde; temel hak ve hürriyetlerin, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabileceği, bu sınırlamaların, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamayacağı hükme bağlanmıştır; Anayasamızın "Temel Haklar ve Ödevler" başlıklı ikinci kısmında düzenlenen haberleşme hürriyeti ile basın hürriyetinin, temel hak ve hürriyet kapsamında olduğunda, dolayısıyla anılan haklara yönelik getirilecek sınırlamaların kanunla yapılması gerektiği kabulü bulunmaktadır.

Öte yandan, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin yukarıda yer verilen ve konusu itibarıyla haberleşme hürriyetini de kapsayıcı nitelikte olduğu anlaşılan özel ve aile hayatına saygı hakkı ve ifade özgürlüğüne yönelik ilgili maddeleri incelendiğinde; söz konusu hakların herkes yönünden geçerli olarak kabul edildiği ve bu haklara yönelik sınırlamaların ilgili sınırlama sebeplerine bağlı olarak ancak yasayla öngörülen hallerde yapılabileceği anlaşılmaktadır.

Uyu mazlık konusu Genelge ile getirilen düzenlemelerle ; temel hak ve hürriyetler içerisinde bulunan haberle me hürriyeti ile basın hürriyetine yönelik kural ve sınırlamalar getirildi i, bu haliyle yasama organının tasarrufu niteli indeki kanun yerine , yürütme organınca , Genelge niteli inde bir düzenleyici i lem ile temel hak ve hürriyetlere yönelik sınırlama getirilmesinde Anayasanın 7. ve 13. maddelerine uyarlık bulunmadı ı kanaatine varılmakta olup, anılan temel hak ve hürriyetleri , Anayasanın 13. Maddesinde getirilen hukuki güvencelere ve kanunla sınırlama ilkesine aykırı olacak ekilde düzenleyen dava konusu Genelgede hukuka uyarlık görülmemi tir.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu genelgenin iptali gerekti i dü ünülmü tür.

TÜRK M LLET ADINA

Karar veren Danı tay Onuncu Dairesince, Tetkik Hâkiminin açıklamaları dinlendikten ve dosyadaki belgeler incelendikten sonra gere i görü üldü:

MADD OLAY VE HUKUK SÜREÇ :

çi leri Bakanlı ı Emniyet Genel Müdürlü ünün 27/04/2021 tarih ve 2021/19 sayılı, "**Ses ve görüntü kaydı alınması**" konulu Genelgesi'nin iptali istenilmektedir.

Dava konusu Genelge incelendi inde; geli en teknoloji ile birlikte ki ilerin ses ve görüntülerinin kayda alınmasının ve payla ımının arttı ı, izinsiz olarak ki ilerin ses ve görüntülerinin kayda alınmasının ve yayımlanmasının en temel ki ilik haklarından olan özel hayatın gizlili inin ihlali ve ki isel verilerin hukuka aykırı olarak i lenmesi ve payla ılması anlamına gelece i, bu tarz durumlar ile genel kolluk personelinin de sıklıkla kar ıla tı ı, bazen görevin yapılmasını engelleyecek boyuta ula an ihlallerin personelin ve vatandaşların ki ilik haklarına veya güvenliklerine zarar verir ekilde çe itli dijital platformlarda yayımlandı ı, yayımlanan bu görüntülerin ise olayı tüm yönleriyle yansıtmayabildi i, bu durumun personeli etkiledi i kadar emniyet te kilatı açısından da kamuoyunda yanlış de erlendirmelere sebebiyet verdi i, Anayasanın "A. Özel hayatın gizlili i" ba lıklı 20. maddesi, 3. fıkrasında ki isel verilerin korunması ile ilgili olarak, "*Herkes, kendisiyle ilgili ki isel verilerin korunmasını isteme hakkına sahiptir... Ki isel veriler, ancak kanunda öngörülen hallerde veya ki inin açık rızasıyla i lenebilir. Ki isel verilerin korunmasına ili kin esas ve usuller kanunla düzenlenir.*" hükmünün yer aldı ı, ayrıca gerek 6698 sayılı Ki isel Verilerin Korunması Hakkında Kanun, gerekse de 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda ki ilerin özel hayatının gizlili i ile bu gizlili in görüntü veya seslerin kayda alınması suretiyle ihlal edilmesinin cezai yaptırıma ba landı ı, yine 2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu'nun 13. maddesi,1. fıkrası, (E) bendinde "*...Polisin kanunlara uygun olarak aldı ı tedbirlere kar ı gelenleri, direnenleri ve görev yapmasını engelleyenleri, ... eylemin veya durumun niteli ine göre; koruma altına alır, uzakla tırır ya da yakalar ve gerekli kanuni i lemleri yapar...*" hükmüne yer verildi i, bu nedenle personelin görevini ifa ederken bu tür

ses ve görüntü alınmasına tevessül edecek davranı lara fırsat vermemeleri, eylemin veya durumun niteli ine göre kayıt yapan ki ileri engellemeleri, kanuni artları olu tu unda da adli i lem yapmaları gerekti i hususlarında personelin bilgilendirildi i görülmektedir.

NCELEME VE GEREKÇE :

USUL YÖNÜNDEN:

1- Davacının dava açma ehliyetinin incelenmesi:

Davalılar tarafından, davacı Baronun görülmekte olan davayı açmakta hukuki menfaatinin bulunmadı ı, davanın ehliyet yönünden reddi gerekti i ileri sürülmü tür.

2577 sayılı dari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2. maddesinde, iptal davalarının, idari i lemler hakkında yetki, ekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılabilece i hükme ba lanmı tır.

1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 76. maddesinde, Baroların, avukatlık mesle ini geli tirmek, meslek mensuplarının birbirleri ve i sahipleri ile olan ili kilerinde dürüstlü ü ve güveni sa lamak, meslek düzenini, ahlâkını, saygınlı ını, hukukun üstünlü ünü, insan haklarını savunmak ve korumak, avukatların ortak ihtiyaçlarını kar ılamak amacıyla tüm çalı maları yürüten, tüzel ki ili i bulunan, çalı malarını demokratik ilkelere göre sürdüren kamu kurumu niteli inde meslek kurulu ları oldu u belirtilmi ; **95. maddesinin 2. fıkrasının 21. bendinde de**, hukukun üstünlü ünü ve insan haklarını savunmak, korumak ve bu kavramlara i lerlik kazandırmak, Baro Yönetim Kurulunun ba lıca görevleri arasında sayılmı tır.

2577 sayılı Kanun'un 2. maddesinde yer alan ve iptal davasının sübjektif ehliyet ko ulu olan "menfaat ihlali", içtihatlarda, dava konusu i lemle davacı arasında kurulan ki isel, me ru ve güncel bir menfaat ili kisi olarak tanımlanmaktadır. Menfaatin ki isel olması, idari i lemin mutlaka davacı hakkında tesis edilmi olması sonucunu do urmamaktadır. Sözü edilen menfaat ili kisinin varlı ı ve sınırları davacının gerçek ki i, tüzel ki i, belde sakini olması gibi hususlar dikkate alınmak suretiyle ve her olayda yargı yerince uyu mazlı ın niteli i de göz önünde tutularak belirlenmektedir.

Davacı, kamu kurumu niteli inde bir meslek kurulu udur.

Kamu kurumu niteli indeki meslek kurulu larının genel nitelikteki düzenleyici i lemlere kar ı, kural olarak kurulu yasalarında gösterilen amaçları do rultusunda dava açma ehliyeti bulunmaktadır. Nitekim, konuyla ilgili yasal düzenlemelerde de, bu kurulu ların amaçları dı ında faaliyette bulunamayacakları açık bir biçimde yer almı tır.

Di er taraftan, 1136 sayılı Kanun'un 76. maddesi ile 95. maddesinin 2. fıkrasının 21. bendinde yapılan yasal de i iklikten sonra baroların; mesleki bir örgüt olmanın ötesinde hukukun üstünlü ünü, insan haklarını savunmak ve korumak gibi bir i lev yüklenmesi nedeniyle di er meslek örgütlerinden farklı bir konuma sahip oldu u açıktır.

Danı tay kararları ı ında konuya bakıldı ında; Avukatlık Kanunu'nda yapılan

de i iklimten sonra açılan davalarda dava açma ehliyetinin bulunup bulunmadı ı saptanırken, iptal davasının genel amacının yanı sıra dava konusu idari i lemin, hukukun üstünlü ünü, hukuk devleti ilkesini, genel kamu yararını, Anayasa ile koruma altına alınan e itlik, ki inin dokunulmazlı ı, özel hayatın gizlili i, kanunsuz suç ve ceza olamayaca ı gibi temel insan haklarını ihlal edip etmedi ine ve yargı kararlarının uygulanmaması veya geçersiz kılınması gibi hukuk devleti ilkesini zedeleyen bir durumun olayda söz konusu olup olmadığı na bakılarak menfaat ilgisinin olaya özgü, ancak daha geni yorumlandı ı görülmektedir.

Nitekim, Danı tay dari Dava Daireleri Kurulunun, Baronun açtı ı ba ka bir davada 07/04/2005 tarih ve E:2003/417, K:2005/234 sayılı kararıyla; hukukun üstünlü ünü ve insan haklarını savunmakla görevli bulunan Baronun, dava konusu Yönetmelik hükümleri ile Anayasa'nın e itlik ilkesinin, ki inin dokunulmazlı ı ilkesinin, özel hayatın gizlili i ilkesinin, kanunsuz suç ve ceza olamayaca ı ilkesinin, temel hak ve özgürlüklerin ancak kanunla sınırlanabilece i ilkesinin ihlal edildi ini, ö renim özgürlü ünün engellendi ini öne sürerek bakılan davayı açtı ı göz önünde bulunduruldu unda, iptalini istedi i Yönetmelik hükümleri ile menfaat ilgisinin bulundu unun açık oldu u gerekçesiyle davacının dava açma ehliyetinin bulundu u kabul edilmi tir.

Dava konusu düzenlemede, Emniyet Genel Müdürlü ü personeli, görevini ifa ederken ses ve görüntü alınmasına tevessül edecek davranı lara fırsat vermemeleri, eylemin veya durumun niteli ine göre kayıt yapan ki ileri engellemeleri, kanuni artları olu tu unda da adli i lem yapmaları gerekti i hususlarında talimatlandırılmaktadır.

Davacı tarafından, ba ta Anayasa olmak üzere ki i hak ve hürriyetlerini esas alan ulusal ve uluslararası temel düzenlemelere aykırı oldu u, temel hak ve hürriyetlerin yalnızca kanunla sınırlandırılabilce i ilkesini ihlal etti i ileri sürülen dava konusu düzenlemenin; haberle me hürriyeti, basın hürriyeti gibi temel hak ve hürriyetlere ve toplumun genelini ilgilendiren bir alana ili kin oldu u, bu özelli i itibarıyla genel kamu yararı ile ilgili bulundu u açıktır.

Bu nedenle, hukukun üstünlü ünü koruma görevi ve yükümlülü ü bulunan davacı Baro Ba kanlı ının, dava konusu düzenlemenin de inilen niteli i gere i dava açma ehliyeti bulunmakta olup, davalı idarelerin bu yöndeki itirazı yerinde görülmemi tir.

2- Dava konusu Genelgenin idari davaya konu olacak kesin ve yürütülmesi gereken bir i lem olup olmadığı yönünden incelenmesi:

Davalılar tarafından, davaya konu Genelge'nin icrai nitelikte olmadığı ı, dolayısıyla idari davaya konu olabilecek nitelikte bulunmadı ı ileri sürülmü tür.

dari davaya konu olacak kesin ve yürütülmesi gereken i lemler, idari makam ve mercilerin kamu gücüne dayanarak idare hukuku alanına ili kin olarak yaptıkları ve hukuki sonuçlar do urabilme kabiliyetini haiz, hukuka uygunluk karinesinin do al sonucu olarak ve kural itibarıyla (kanunda aksi öngörülmedikçe) re'sen icra edilebilme yetene ini ta ıyan irade

açıklamalarıdır.

Ba ka bir ifadeyle, idarelerin, ilgililerin hukukunu do rudan etkileyen, onların hak ve yükümlülüklerinde de i iklik veya yenilik yaratan ve hukuk aleminde sonuç do urması için ba ka bir i leme ya da onay mekanizmasına ihtiyacı olmayan irade açıklamalarının idari davaya konu edilmeleri mümkündür.

Dava konusu edilen Genelge incelendi inde; Emniyet Genel Müdürlü ü personeline, görevlerini ifa ederken ses ve görüntü alınmasına tevessül edecek davranı lara fırsat vermemeleri, eylemin veya durumun niteli ine göre kayıt yapan ki ileri engellemeleri, kanuni artları olu tu unda da adli i lem yapmaları gerekti i hususlarında talimat verildi i, dolayısıyla Genelgenin, Emniyet Genel Müdürlü ü birimleri arasında yapılan bir iç yazı manın ötesinde, kurum binası dı nda yürütülen görev sırasında üçüncü ki ilerce elde edilmek istenen ses ve görüntü kaydının engellenmesi ve gerekti inde müeyyide uygulanması talimatı bakımından ilgililerin hukukunu do rudan etkileyen, onların hak ve yükümlülüklerinde de i iklik yaratan ve hukuk aleminde sonuç do urması için ba ka bir i leme ya da onay mekanizmasına ihtiyacı olmayan, kamu gücüne dayalı bir irade beyanı niteli inde bulundu u, bu haliyle kesin ve yürütülmesi zorunlu mahiyet arz etti i anla ıldı ndan, davalıların usule ili kin itirazları yerinde görülmemi tir.

ESAS YÖNÜNDEN:

Igili Mevzuat:

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "Yasama yetkisi" ba lıklı 7. maddesinde, "Yasama yetkisi Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisindedir. Bu yetki devredilemez." hükmüne;

"Temel hak ve hürriyetlerin niteli i" ba lıklı 12. maddesinde, "Herkes, ki ili ine ba lı, dokunulmaz, devredilmez, vazgeçilmez temel hak ve hürriyetlere sahiptir.

Temel hak ve hürriyetler, ki inin topluma, ailesine ve di er ki ilere kar ı ödev ve sorumluluklarını da ihtiva eder." hükmüne;

"Temel hak ve hürriyetlerin sınırlanması" ba lıklı 13. maddesinde, "Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere ba lı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz." hükmüne;

"Haberle me hürriyeti" ba lıklı 22. maddesinde, "Herkes, haberle me hürriyetine sahiptir. Haberle menin gizlili i esastır.

Millî güvenlik, kamu düzeni, suç i lenmesinin önlenmesi, genel sa lık ve genel ahlâkın korunması veya ba kalarının hak ve özgürlüklerinin korunması sebeplerinden biri veya birkaçına ba lı olarak usulüne göre verilmi hâkim kararı olmadıkça; yine bu sebeplere ba lı olarak gecikmesinde sakınca bulunan hallerde de kanunla yetkili kılınmı merciin yazılı emri bulunmadıkça; haberle me engellenemez ve gizlili ine dokunulamaz. Yetkili merciin

kararı yirmidört saat içinde görevli hâkimin onayına sunulur. Hâkim, kararını kırksekiz saat içinde açıklar; aksi halde, karar kendiliğinden kalkar.

stisnaların uygulanacağı kamu kurum ve kuruluşları kanunda belirtilir." hükmüne yer verilmiştir.

Anayasamızın 90. maddesi uyarınca kanun hükmünde bulunan **Avrupalı İnsan Hakları Sözleşmesi'nin "Özel ve aile hayatına saygı hakkı" başlıklı 8. maddesinde,** "Herkes özel ve aile hayatına, konutuna ve yazı masasına saygı gösterilmesi hakkına sahiptir.

Bu hakkın kullanılmasına bir kamu makamının müdahalesi, ancak müdahalenin yasayla öngörülmesi ve demokratik bir toplumda ulusal güvenlik, kamu güvenliği, ülkenin ekonomik refahı, düzenin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için gerekli bir tedbir olması durumunda söz konusu olabilir." hükmü;

"*fade özgürlüğü*" başlıklı **10. maddesinde,** "Herkes ifade özgürlüğü hakkına sahiptir. Bu hak, kamu makamlarının müdahalesi olmaksızın ve ülke sınırları gözetilmeksizin, kanaat özgürlüğü ve haber ve görüş alma ve verme özgürlüğü de kapsar. Bu madde, Devletlerin radyo, televizyon ve sinema işletmelerini bir izin rejimine tabi tutmalarına engel değildir.

Görev ve sorumluluklar da yükleyen bu özgürlüklerin kullanılması, yasayla öngörülen ve demokratik bir toplumda ulusal güvenliğin, toprak bütünlüğünün veya kamu güvenliğinin korunması, kamu düzeninin sağlanması ve suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın, başkalarının öhret ve haklarının korunması, gizli bilgilerin yayılmasının önlenmesi veya yargı erkinin yetki ve tarafsızlığının güvence altına alınması için gerekli olan bazı formaliteler, koşullar, sınırlamalar veya yaptırımlara tabi tutulabilir." hükmü yer almaktadır.

Dava Konusu Genelgenin İncelenmesi:

Haberleşme özgürlüğünün temel unsurlarını; haber, düşünce ve kanıları serbestçe örnebilme, toplayabilme, açıklayabilme, yayabilme hakları olmaktadır (Savaşçı, Bilgehan, "Haberleşme Özgürlüğünün Kovu Turma Evresinde Sınırlandırılması", TBB Dergisi, 2011, Sayı 96, syf. 270,271). Dolayısıyla haberleşme özgürlüğünün; görsel ve yazılı medya araçları yoluyla fikir, düşünce ve haberlerin yayılmasını güvence altına alan ve daha özel bir ifade biçimi olan basın özgürlüğü de kapsadığı anlaşılmaktadır (AYM, Emin Aydın Kararı, Başvuru No: 2013/2602, T:23/1/2014, § 44-45). Diğer yandan, haberleşme özgürlüğü, düşünce ve düşüncenin oluşmasına yardımcı olduğu için ayrıca düşünceyi yayma özgürlüğünün de bir parçası olarak kabul edilmektedir (Başpınar, Veysel (Çeviren), "Alman Federal Anayasa Mahkemesi Kararı", Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Yıl 2003, Cilt 7, Sayı 2, s.5).

T.C.
DANIŞTAY
ONUNCU DAİRE

Esas No : 2021/3087

Karar No : 2023/9199

Yukarıda yer verilen Anayasa'nın 22. maddesi incelendi inde; herkesin haberle me hürriyetine sahip oldu u, haberle menin gizlili inin ise esas oldu u, bu hakkın, madde metninde belirtilen sınırlama sebeplerine ba lı olarak usulüne göre verilmi hâkim kararıyla veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde kanunla yetkili kılınmı merciin yazılı emri uyarınca sınırlandırılabilen i görülmektedir. Bu kapsamda, söz konusu hakkın belirli hallerde sınırlandırılabilen i, dolayısıyla mutlak bir nitelik ta imadı ı açık ise de; Devletin, bu sınırlandırma sebepleri haricinde söz konusu hakkın kullanılmasını sa lama yükümlülü ünün bulundu unun kabulü gerekmektedir.

Ayrıca, Anayasamızın 13. maddesinde, temel hak ve hürriyetlerin, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere ba lı olarak ve **ancak kanunla sınırlanabilece i**, bu sınırlamaların, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamayaca ı hükme ba lanmı olup; Anayasamızın "Temel Haklar ve Ödevler" ba lıklı ikinci kısmında düzenlenen haberle me hürriyeti ile basın hürriyetinin, temel hak ve hürriyet kapsamında oldu unda, dolayısıyla anılan haklara yönelik getirilecek sınırlamaların kanunla yapılması gerekti inde ku ku bulunmamaktadır.

Öte yandan, Avrupa nsan Hakları Sözle mesinin yukarıda yer verilen ve konusu itibarıyla haberle me hürriyetini de kapsayıcı nitelikte oldu u anla ılan özel ve aile hayatına saygı hakkı ve ifade özgürlü üne yönelik ilgili maddeleri incelendi inde; söz konusu hakların herkes yönünden geçerli olarak kabul edildi i ve bu haklara yönelik sınırlamaların ilgili sınırlama sebeplerine ba lı olarak ancak yasayla öngörülen hallerde yapılabilece i anla ılmaktadır.

Uyu mazlık konusu Genelgenin içeri ine yönelik yapılan de erlendirmede; söz konusu Genelge ile getirilen düzenlemelerin temel hak ve hürriyetler içerisinde bulunan haberle me hürriyeti ile basın hürriyetine yönelik kural ve sınırlamalar getirdi i anla ılmı olup; bu haliyle yasama organının tasarrufu niteli indeki kanun yerine yürütme organına dâhil davalı idarece Genelge niteli inde bir düzenleyici i lem ile adı geçen temel hak ve hürriyetlere yönelik sınırlama getirilmesinde Anayasamızın 7. ve 13. maddelerine uyarlık bulunmadı ı kanaatine varılmı tır.

Bu itibarla, anılan temel hak ve hürriyetleri, Anayasanın 13. maddesinde getirilen hukuki güvencelere ve kanunla sınırlama ilkesine aykırı olacak ekilde düzenleyen dava konusu Genelgede hukuka uyarlık görülmemi tir.

KARAR SONUCU :

Açıklanan nedenlerle;

1. Dava konusu ç i leri Bakanlı ı Emniyet Genel Müdürlü ünün "Ses ve görüntü kaydı alınması" konulu, 27/04/2021 tarih ve 2021/19 sayılı Genelgesinin **PTAL NE**,

2. Ayrıntısı a a ıda gösterilen toplam 432,90 TL yargılama giderinin davalı idarelerden alınarak davacıya verilmesine,

T.C.
DANI TAY
ONUNCU DA RE
Esas No : 2021/3087
Karar No : 2023/9199

3. Posta gideri avansından artan tutarın kararın kesinle mesinden sonra davacıya iadesine,

4. Bu kararın tebli tarihini izleyen otuz (30) gün içerisinde Danı tay dari Dava Daireleri Kuruluna temyiz yolu açık olmak üzere, 27/12/2023 tarihinde oy birli iyle karar verildi.

Ba kan	Üye	Üye	Üye	Üye
Yılmaz	brahim	Metin	Lütfiye	U urhan
AKÇ L	TOPUZ	ARITI	GÖZÜTOK	KU
			AKBULUT	

YARGILAMA G DERLER :

Ba vuru Harcı : 91,10 TL
Karar Harcı :123,60 TL
YD Harcı : 97,70 TL
Posta Gideri :120,50 TL
TOPLAM : 432,90 TL

